

Одеський національний медичний університет
Факультет стоматологічний
Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я та медичного права

Силабус курсу

Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини

Обсяг	90 годин / 3 кредитів ЄКТС, з яких: Лекцій – 10 годин / 0,33 кредиту, Практичних занять – 30 годин / 1,00 кредит, СРС – 50 годин / 1,67 кредиту.	
Семестр, рік навчання	6 семестр, 3 рік навчання	
Дні, час, місце	Згідно з навчальним розкладом, затвердженим навчальним відділом університету. Аудиторна форма навчання – вул. Ольгіївська, 13, 3-й та 4-й поверхи; вул. Ак. Воробйова, 3, 8-й поверх (ліве крило). Дистанційна форма навчання – MS Teams.	
Викладач (-і)	проф. Васильєв К.К., ст. викладач Чижевська А.В. ст. викладач Добрева О.О. ас. Дуданова Д.О. ас. Зуєва К.В.	
Контактний телефон	(048) 728-54-21; (048) 740-52-24	
E-mail	olena.chyzhevskia@onmedu.edu.ua oleksandra.dobryeva@onmedu.edu.ua daryna.dudanova@onmedu.edu.ua ksenia.zueva@onmedu.edu.ua	
Робоче місце	вул. Ольгіївська, 13	вул. Ак. Воробйова, 3
Консультації	Онлайн в MS Teams	

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами: MS Teams, Zoom, E-mail, телефон (у т.ч. соціальні мережі), очні зустрічі.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні принципи доказової медицини, теоретичні та методичні основи біостатистики, а також закономірності популяційного здоров'я та система його охорони, включаючи стоматологічне здоров'я, його промоцію та організацію стоматологічної допомоги населенню.

Навчальна дисципліна «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» передбачає опанування:

- біостатистики, що передбачає визначення та аналіз основних біостатистичних показників та критеріїв на принципах доказової медицини;
- статистики здоров'я населення на основі аналізу комплексу медичних показників: демографічних, захворюваності, інвалідності, фізичного розвитку, а також статистики стоматологічного здоров'я;
- організації охорони здоров'я, тобто діяльності системи щодо забезпечення збереження, зміцнення та відновлення здоров'я різних груп населення, у т.ч. організації стоматологічної допомоги.

Пререквізити курсу: «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» ґрунтується на вивченні студентами таких навчальних дисциплін, як історії медицини, інформатики, етики, гігієни та екології, епідеміології, соціології та медичної соціології, основ економічних теорій.

Постреквізити курсу: «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» як навчальна дисципліна:

- ґрунтується на вивченні студентами навчальних дисциплін: історії медицини, інформатики, етики, гігієни та екології, епідеміології, соціології та медичної соціології, основ економічних теорій;
- закладає основи вивчення організації лікувально-діагностичного процесу, а також оцінки його обсягу та якості при вивченні клінічних дисциплін;
- забезпечує вивчення правових і організаційних засад галузі охорони здоров'я;
- сприяє формуванню профілактичного напрямку діяльності майбутніх лікарів з урахуванням можливого впливу на стан здоров'я населення чинників різного походження, оцінки ризику при розробці комплексних медико-соціальних заходів у взаємодії з системою громадського здоров'я.

Мета курсу. Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини» є оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я; засвоєння методики розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників та з удосконалення організації медичної допомоги населенню, у т.ч. стоматологічної.

Завдання дисципліни:

- засвоєння основних понять та концепції доказової медицини і біостатистики;
- засвоєння закономірностей формування та методики оцінки показників здоров'я населення, у т.ч. стоматологічного, та впливу на нього медико-соціальних, економічних, екологічних чинників, умов і способу життя;

- засвоєння теоретичних основ та методів оцінки системи охорони здоров'я, організації різних видів медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної, забезпечення її доступності та якості;
- засвоєння засад, напрямів, завдань системи громадського здоров'я, її функцій, структури;
- формування знань з наукового обґрунтування рекомендацій з попередження та усунення несприятливих соціально-економічних та екологічних чинників і умов на здоров'я населення,
- засвоєння принципів обґрунтування оздоровчих заходів для підвищення рівня здоров'я населення, промоції стоматологічного здоров'я;
- засвоєння принципів розробки заходів з підвищення якості медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної.

Очікувані результати:

Інтегральні: здатність вирішувати типові і складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній діяльності лікаря-стоматолога із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних та клінічних медичних наук, в умовах комплексності та невизначеності.

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні):

- Здатність до оцінювання основних показників здоров'я населення.
- Здатність до оцінювання впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я, їх тенденцій у розрізі різних груп населення, визначення ризику.
- Здатність застосовувати основні поняття та концепції доказової медицини і біостатистики при плануванні, проведенні та інтерпретації результатів досліджень.
- Здатність до організації надання та інтеграції медичної допомоги населенню, у т.ч. стоматологічної.
- Здатність до проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки стоматологічної медичної допомоги.
- Здатність до планування та проведення заходів профілактики хвороб серед населення, у т.ч. стоматологічних захворювань.

- Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я.
- Здатність до проведення експертизи працездатності.
- Здатність до обробки державної, соціальної та медичної інформації.
- Здатність визначати пріоритети у сфері охорони здоров'я, проводити оцінку потреб, розробляти та впроваджувати, засновані на доказах стратегії та пропонувати науково обґрунтовані заходи.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (10 год.) та практичних (30 год.), організації самостійної роботи студентів (50 год.).

Методи навчання:

- словесні методи: лекція, бесіда, розповідь, пояснення, робота з літературою;
- наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження;
- практичні методи: ситуаційні задачі, самостійна робота, пошуково-дослідницька робота.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 1. «Біостатистика»					
1	Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, методи дослідження та її значення для практики охорони здоров'я.	8	2	2	4
2	Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних.	4	–	2	2
3	Варіаційні ряди. Середні величини.	4	–	2	2
4	Метод стандартизації. Аналіз динамічних рядів. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	4	–	2	2
5	Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні та непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Кореляційно-регресійний аналіз.	4	–	2	2
6	Дизайн, методи збирання статистичного матеріалу та організація статистичного дослідження. Скринінг. Види опитувальників, методика	4	–	2	2

	складання.				
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 2. «Статистика здоров'я населення»					
7	Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	4	2	–	2
8	Методика обчислення та оцінка репродуктивного здоров'я та демографічних показників: народжуваності та смертності.	4	–	2	2
9	Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.	4	2	–	2
10	Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників загальної захворюваності та її різновидів.	4	–	2	2
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 3. «Організація охорони здоров'я»					
11	Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.	4	2	–	2
12	Сімейної медицина. Первинна, вторинна та третинна медична допомога населенню.	4	–	2	2
13	Якість та ефективність медичної допомоги, їх критерії.	2	–	–	2
14	Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.	4	–	2	2
15	Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.	4	–	2	2
16	Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2	–	–	2
17	Організація медичної експертизи втрати працездатності. Тимчасова та стійка втрата працездатності, методика розрахунку показників.	4	–	2	2
18	Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління.	2	–	–	2
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 4. «Організація стоматологічної допомоги»					
19	Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	4	2	–	2
20	Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.	4	–	2	2
21	Заклади стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної поліклініки.	4	–	2	2

22	Методика застосування статистичного методу в діяльності лікарів-стоматологів та стоматологічних закладів на принципах доказової медицини. Підсумковий контроль – диференційний залік	8	–	2	6
	Всього годин	90	10	30	50
Кредитів ECTS – 3,0					

Перелік рекомендованої літератури

Основна (базова)

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. - Вид. 3 – Вінниця: «Нова книга», 2013. – 560 с.
2. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by Roges Detels, Martin Gulliford, Quarraisha Abdool Karim and Chorh Chuan Tan. – Oxford University Press, 2017. – 1728 p.
3. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. – Wiley-Blackwell, 2013. – 288 p.

Допоміжна

1. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. - ELSEVIER., 2017. – 450 p.
2. Donaldson`s Essential Public Health, Fourth Edition. Liam J. Donaldson, Paul Rutter – CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017 – 374 p.
3. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – Київ, 2017. – 516 с.

Інформаційні ресурси

- Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Европейская база данных «Здоровье для всех»
www.euro.who.int/ru/home
- Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США – MEDLINE
www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
- Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю та підсумкового контролю:

На кожному занятті під час **поточного контролю** студент отримує оцінку згідно стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів:

– «*відмінно*» – студент володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і письмового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі. Рівень компетентності – високий (творчий).

– «*добре*» – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки. Рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний).

– «*задовільно*» – студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74%. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу. Рівень компетентності – середній (репродуктивний).

– «*незадовільно*» – студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття чи дисципліни загалом. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Практичними навичками не володіє. Рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний).

Підсумковий контроль здійснюється після вивчення програми дисципліни і проводиться на останньому занятті у вигляді диференційного заліку.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які мають середній бал успішності 3,0 і більше та не мають пропущених занять, а вразі їх наявності, пропущенні заняття повинні бути відпрацьовані.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою та включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Для оцінювання дисципліни за 4-бальною традиційною (національною) шкалою з початку розраховується середній бал за дисципліну як середнє арифметичне двох складових:

1) середній поточний бал як середнє арифметичне всіх поточних оцінок, округлене до двох знаків після коми;

2) традиційна оцінка за іспит (диференційований залік).

Середній бал за дисципліну переводиться в *традиційну оцінку з дисципліни* за 4-бальною шкалою і розцінюється як співвідношення цього середнього арифметичного до проценту засвоєння необхідного об'єму знань з даного предмету.

Середній бал за дисципліну	Відношення отриманого середнього балу за дисципліну до максимально можливої величини цього показника	Оцінка з дисципліни за 4-бальною шкалою (національна)
4,62 – 5,00	92 – 100 %	5
3,77 – 4,61	75 – 92 %	4
3,00 – 3,76	60 – 75 %	3

Приклад: Середній поточний бал – 4,75; оцінка на іспиті (дифзаліку) – 4 \Rightarrow середній бал за дисципліну: $(4,75 + 4) : 2 = 4,38 \Rightarrow$ традиційна оцінка за дисципліну – 4.

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни за багатобальною шкалою. Особливе методологічне значення має питання конвертації результату вивчення студентом дисципліни за 200-бальною шкалою та подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS. Це необхідно для здійснення академічної мобільності студента, надання студенту можливості продовжити навчання з цієї дисципліни в іншому ВНЗ або в іншій країні.

Отриманий середній бал за дисципліну дозволяє здійснити конвертацію за 200-бальною шкалою.

Середній бал успішності (поточної / з дисципліни) \times 40

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 185 до 200	«5»
Від 151 до 184	«4»
Від 120 балів до 150*	«3»
Нижче 120 балів	«2»

***Примітка.** Мінімальна кількість балів за оцінку «3» - це середня арифметична підсумкової середньої арифметичної аудиторних занять та оцінки з диференційного заліку, що дорівнює 120 балів.

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS. Подальші розрахунки виконує інформаційно-обчислювальний центр університету.

Відповідно до отриманих балами за 200-бальною шкалою, досягнення студентів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Студенти, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни (при успішному її завершенні), ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів

«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Багатобальна та чотирибальна шкали характеризують фактичну успішність кожного студента із засвоєння навчальної дисципліни. Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність студента до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Тому оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. Як правило, при конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «E» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E». Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Самостійна робота студентів.

№ з/п	Вид діяльності	Кількість годин	Вид контролю
1.	Підготовка до практичних занять – вирішення ситуаційних завдань, засвоєння тестових питань, підготовка до виступу з рефератами, виконання тематичної презентації.	42	Поточний контроль на практичних заняттях.
2	Пошук та розробка теми індивідуальної самостійної роботи.	2	Визначення теми, плану та послідовності дослідження.
3.	Підготовка до підсумкового контролю з дисципліни	6	Підсумковий контроль
	РАЗОМ	50	

ПОЛІТИКА КУРСУ

Викладання на кафедрі соціальної медицини, громадського здоров'я та медичного права відбувається відповідно до норм чинного законодавства України та нормативних документів. При організації освітнього процесу в ОНМедУ викладачі і студенти діють відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті» (Одеса, 2019 р.): <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/osvitnij-proces.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які здаються під час дистанційного навчання із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Відпрацювання пропущених занять під час аудиторної форми навчання для стрічкових груп проводиться згідно розкладу відпрацювання кафедри, черговому викладачеві (Четвер 14:30-16:00, Субота 10:00-14:30), для циклових груп у межах циклу та при наявності підтвердження поважної причини пропусків після завершення циклу – щоденно (1 «нб» з 14:30 до 16:00) та у Суботу (3 «нб» з 10:00 до 14:30), викладачу, за яким була закріплена група. Поза межами циклу відпрацювання – згідно розкладу відпрацювання кафедри, черговому викладачеві.

Відпрацювання пропущених занять під час дистанційної форми навчання проводиться онлайн (MS Teams, Zoom) викладачу, за яким була закріплена група, відповідно до режиму відпрацювання, а саме: для стрічкових груп – Четвер 15:00-16:00, Субота 13:00-16:00; для циклових груп – щоденно (Пн-Пт: з 14:00 до 15:00, Сб: 10:00-13:00).

Відпрацювання пропущених лекцій відбувається лектору.

Також в разі недостатньої кількості балів (рейтинг менше 3,0) студент може перескладати незадовільні оцінки наприкінці циклу чи наприкінці стрічкового навчання. В останній день циклу чи стрічки прийняття відпрацювання пропусків чи незадовільних оцінок кафедрою не проводиться.

Політика щодо академічної доброчесності:

Списування, фальсифікація, фабрикація, плагіат, обман, підробка документації (в т.ч. із використанням мобільних девайсів) під час поточного та підсумкового контролю заборонені та визнаються проявами академічної недоброчесності.

Текстові документи, що підлягають перевірці (реферати, доповіді), перевіряються технічними засобами та спеціальним програмним забезпеченням, проходять експертну оцінку.

За порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до відповідальності: повторного проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку, відпрацювання незадовільних оцінок, пропущених занять, модульного контролю тощо); повторного проходження навчального курсу; позбавлення академічної стипендії; відрахування із навчального закладу.

Мобільні пристрої: дозволяється використовувати лише під час дистанційного (он-лайн) навчання.

Політика щодо відвідування та запізнень:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії (команди MS Teams) відповідно до діючого розкладу (у разі пропуску занять до деканату подається пояснювальна записка).

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне

стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Запізнення під час аудиторних занять та підсумкового контролю без поважної причини (у т.ч. при дистанційному навчанні) не припустимі. У такому випадку студент не допускається до відповідного заняття чи підсумкового контролю (видаляється з дистанційної команди).

Поведінка в аудиторії (он-лайн команді):

1) Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію (відеоконференцію) без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття;
- не вимикають камеру та мікрофон при перевірці знань студентів (опитування) під час дистанційної форми навчання;
- не порушують правила, що встановлені морально-етичним кодексом ОНМедУ.

2) Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації);
- не заважають викладачам та іншим студентам;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.